

ДЕТЕРМІНАНТИ ПІДТРИМКИ ДОВІРИ ДОМОГОСПОДАРСТВ ДО БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

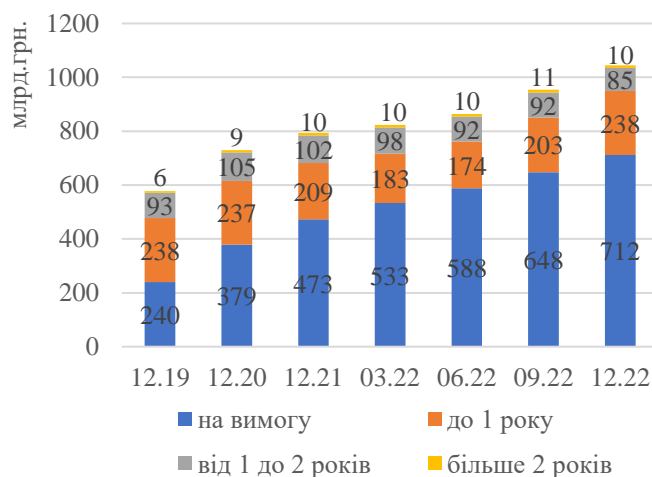
Тези присвячено виявленню ключових детермінантів, що впливають на рівень довіри домогосподарств до банків, його оцінку з урахуванням особливостей в умовах воєнного стану. Визначено, що стан довіри до банківського сектору можна оцінювати через фінансові та нефінансові напрями. Обґрунтована роль цифрових технологій у збереженні довіри клієнтів банків.

Ключові слова: *рівень довіри, банківський сектор, детермінанти, фінансові технології, open banking.*

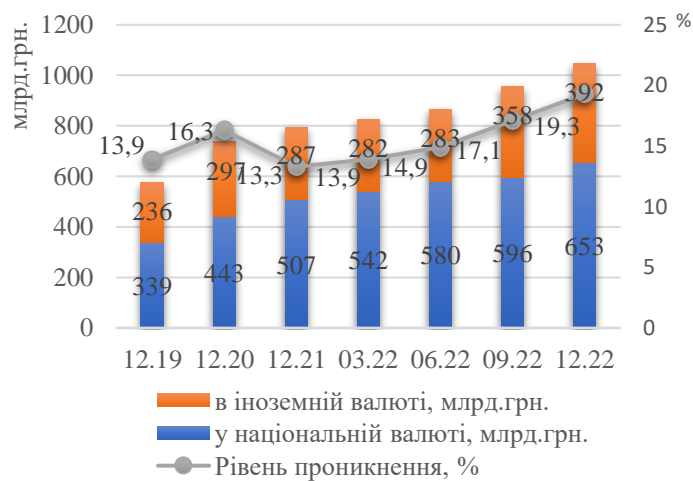
Незважаючи на активне ведення бойових дій на території України, масовані ракетні обстріли та атаки на енергетичний сектор, банківська система підтримує операційну стійкість, забезпечує стабільну роботу інфраструктури, безперебійні платежі й онлайн-сервіси та зберігає довіру своїх клієнтів. Стан довіри до банків доцільно характеризувати в двох напрямках, які умовно поділяються на фінансовий та нефінансовий.

Для кількісного оцінювання рівня довіри (фінансовий напрям) використовується низка показників, що найбільш інформативно його визначають, серед яких: динаміка і структура депозитного портфеля (темп зростання, строкова і валютна структури депозитів) та частка готівки в грошовій масі [1, с.28]. Аналіз депозитного портфелю банків (рис. 1) засвідчив, що протягом 2022 року частка коштів клієнтів у зобов'язаннях зросла до 87,9%, з яких 43,7% складають кошти фізичних осіб, та спостерігається тенденція до їх зростання в депозитному портфелі банків України. У структурі депозитів домогосподарств традиційно переважають кошти в національній валюті, частка яких коливалася з 67,2 %, до 62,5% на кінець періоду. Обсяг гривневих вкладів збільшився за рік на 28,8% за рахунок зростання залишків на поточних рахунках у державних банках. При цьому, підвищення ставок за депозитами та дозвіл НБУ купувати валюту онлайн для розміщення на депозитах прискорило зростання коштів фізичних осіб як в національній валюті, так і в іноземній валюті, зокрема відчутно збільшилися вклади на вимогу (темп приросту – 50,5%).

Варто відмітити, що висока невизначеність в умовах повномасштабних бойових дій формує потребу домогосподарств сформувати певний запас готівки. Це один із чинників збільшення готівки в обігу на 14,1%, до рівня 716,1 млрд. грн. [3].

а

б

Рис. 1. Динаміка і структура депозитів домогосподарств протягом 2020-2022 років: а – у розрізі строків погашення; б – у розрізі валют
Джерело: побудовано за даними [2].

Упродовж року частка готівки в обігу суттєво коливалася – відбувалося як її зростання, так і скорочення (підсумковий темп приросту – 14,6%, що ненабагато перевищує значення у 2021 році). Така нерівномірна динаміка зумовлена зростанням попиту на готівку в перші дні війни та масованими ракетними ударами по енергетичній інфраструктурі України в останньому кварталі року.

Для підтримки стабільного функціонування банків та збереження довіри клієнтів НБУ з перших днів воєнного стану здійснює підкріплення банків готівкою без обмежень і робить все необхідне для забезпечення безперервності як готівкових, так і безготівкових розрахунків. Нефінансовий напрям дослідження стану довіри до банківського сектору дозволив визначити й інші його детермінанти, серед яких:

– проведення жорсткої монетарної політики, зокрема, підвищення облікової ставки до 25%, що збільшило привабливість гривневих активів, у тому числі ОВДП, та мало на меті забезпечити заощадження і доходи громадян від інфляції;

– запровадження 100% державних гарантій на депозити фізичних осіб (і ФОП) у банках-учасниках Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на час дії воєнного стану та протягом 3 місяців після його скасування (потім максимальна сума гарантованого відшкодування становитиме 600 тис. грн.);

– надання можливості кредитних канікул, пролонгації платіжних карток, зниження або скасування тарифів на надання банківських послуг та ін.

Перспективним детермінантом підтримки довіри до банківської системи є підвищення фінансової інклюзивності населення з використанням цифрових технологій, наприклад, відкритого банкінгу. Завдяки імплементації open banking для клієнтів вітчизняних банків стане можливим якісне управління фінансами; розширення доступності фінансових сервісів в різних інформаційних системах; покращення зручності вибору фінансових маркетплейсів; отримання персональних вигідних продуктів і послуг тощо [4, с. 113].

Проведений аналіз динаміки і структури депозитного портфеля банків та частки готівки в грошовій масі свідчить, що завдяки реалізації пріоритетних напрямів роботи НБУ щодо зниження безпекових ризиків, довіра домогосподарств до банківського сектору зберігається. Актуальним детермінантом підвищення рівня довіри є застосування фінансових технологій, тому напрямом подальших досліджень слід вважати дослідження проблем запровадження фінансових технологій в Україні та перспектив їх використання для створення екосистем у фінансовому секторі.

Список використаних джерел:

1. Щуревич О., Стахів І. Підвищення довіри до банківської системи України. *Світ фінансів*. 2020. № 2 (63). С. 24–35.
2. Грошово-кредитна статистика. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial> (дата звернення: 03.03.2023).
3. Огляд банківського сектору, лютий 2023 року. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-lyutiy-2023-roku> (дата звернення: 03.03.2023).
4. Довгань Ж., Галіцейська Ю. Open-banking як тренд розвитку фінансових технологій. *Інноваційна економіка*. 2021. № 5-6. С.111-116. URL: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/828/904>.